

Isajlović, Jevtimije i Jovan Popović, Stevan Aleksić, Pavle Cortanović, Uroš Predić, Pa-ja Jovanović i mnogi drugi vojvodanski slikari. Galerija ima i odeljenje savremene umetnosti. Od vajara ima radova Đorđa Jovanovića, Ivana Meštrovića i dr. Slikarski radovi starih majstora su u znatnoj većini portreti i ikone, malo ima kompozicija. Sve su slike radene na platnu (mali broj na drvetu) i uljem.

Zbirke grafičkih radova i starih crteža nalaze se u osnivanju i svi su izgledi da će se vrlo brzo moći kompletirati. Osobito je interesantna zbirka starih heliogravira i fotografija. Ima vrlo mnogo starih i vrlo in-

teresantnih fotografija koje prikazuju likove slavni ljudi, naročito iz Vojvodine i istorijskih događaja, ona je interesantna i sa gledišta mode, običaja i ukusa.

Ostale zbirke nalaze se u osnivanju. Danas su one zastupljene tek sa nekoliko predmeta, ali za kratko vreme one će biti popunjene i to — a to valja naročito podvući, poklonima. Ne sme se zaboraviti da je Vojvodina puna istorijskih i umetničkih predmeta i važnih dokumenata. Sve to, s vremenom, treba da uđe u Muzej Matice Srpske. Tada će Muzej postati u punom značenju reči naučni institut.

Franjo Malin.

ARHEOLOŠKI MUZEJ U OBROVCU

Lijepa zbirka rimskih starina, koja se čuva u jednoj dvorani općinskog doma u Obrovcu, duguje svoj postanak kulturnoj svijesti jednog skromnog pučkog učitelja, Ante Colnaga.

Učiteljujući najprije u Posedarju a potom u Novigradu i Obrovcu, otvoreni i prijemljivi duh tada još mladog učitelja osjetio je čar starine istorijskog ambijenta u kom se kretao i on je počeo da sa mnogo ljubavi traži, kupi i bilježi tragove minulih vijekova i ugašenih pokoljenja. Obilazio je gradine, prepisivao natpise, precrtavao grbove, rovac po maticama drevnih podvelebitskih župa, objavljujući rezultate tog mravinjeg rada u sramežljivim i anonimnim dopisima u provincijskim listovima, a ponekad, i u Ljubicevu »Vjesniku«.

Boraveći u Obrovcu, Colnagovu je pažnju privukla čudna konfiguracija jedne uzvisice u selu Kruševu, koju je narod zvao »Cvijina Gradina«. Sudeći po položaju, po spurilama jednog rimskog puta i po predmetima koje bi seljaci otuda donosili, on je naslutio da se je nekada tu morala nalaziti jedna znatnija rimska naseobina. U aprilu 1903., kapitalom od 40 kruna sakupljenim među prijateljima, Colnago je počeo da kopa na Cvijinoj Gradini. Uspjeh je prevazišao očekivanja. Već prvoga dana kopanja nađena su dva kapitela, baza jedne dvorske kolone, jedan žrvanj, fragment jedne urne sa natpisom, nešto rimskog novca i mnoštvo raznovrsnih sitnih predmeta od gvožđa. Sledjernih dana došlo je do još važnijih nalaza: jedan veliki kameni orao, mramorni fragment jedne ruke i jedne noge, temelji

hrama, ostaci terma i t. d. Nađeni predmeti prenešeni u Obrovac stvorili su prvo jezgro današnje znatne zbirke.

Vijest o kruševačkim nalazima, objavljena u »Smotri Dalmatinskoj«, privukla je pažnju Dra Otta Bendorfa, direktora arheološkog instituta u Beču, koji je krajem aprila te iste godine došao u Obrovac da pregleđa tek zametnutu zbirku i naseobinu otkuda je poticala. Na Bendorfovo zauzimanje bečko ministarstvo prosvjete udjelilo je Colnagu nekoliko potpora, koje su mu omogućile nastavak kopanja na Cvijinoj Gradini te dalja istraživanja u Starigradu, Medvidoj i Krupi.

U Starigradu, na planinskom zalijevu, otkrivena je prostrana nekropola, bogata ne- taknutim grobovima u kojima je nađen velik broj interesantnih predmeta dnevne upotrebe, nakita, oružja, a naročito mnogo vrlo lijepe staklarije. U Krupi pored fragmenata jednog statua urezana na bronzanim pločama, nađeno je pet statuica od bronzne, vanredne ljepote i savršenosti. Rezultate tog uspješnog kopanja objavio je Colnago u dva izvještaja napisana u saradnji sa Drom. J. Keilom i Drom. M. Abramićem i publikovana u »Jahreshefte« Austrijskog Arheološkog Instituta u Beču.

Colnago je sve otkopane stvari, brižljivo i znalački svrstao i uredio, pa one danas ispunjuju jednu prostranu dvoranu općinskog doma u Obrovcu, pobuđujući čuđenje i interes rietkih stranaca koje slučaj, dosada ili lutalački nađon nasene kadkad i u ovaj zapušteni kut osakaćene sjeverne stare Dalmacije.

Dr. Boško Desnica.